

Sygn. akt VI ACa 506/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 kwietnia 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VI Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SA – Aldona Wapińska (spr.)

Sędzia SA – Agata Zajac

Sędzia SO (del.) – Mariusz Łodko

Protokolant: – sekr. sąd. Mariola Frąckiewicz

po rozpoznaniu w dniu 17 kwietnia 2015 r. w Warszawie

na rozprawie sprawy z powództwa Z. W.

przeciwko V. N. (1)

o ochronę dóbr osobistych

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 9 grudnia 2013 r.

sygn. akt III C 136/12

I. oddala apelację;

II. przyznaje adwokat J. J. z sum Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w W. kwotę 2.700 zł (dwa tysiące siedemset złotych) powiększoną o należny podatek VAT tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.

VI ACa 506/14

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 26 grudnia 2011 r. Z. W. wniósł o zasądzenie od pozwanych: A. P. (1) i V. N. (1) (poprzednio V. C. (1)) kwot po 100.000 zł tytułem zadośćuczynienia za naruszenie jego dóbr osobistych i doznaną krzywdę moralną. Argumentując zasadność swojego roszczenia, powód wskazał, iż na skutek składanych przez pozwanych pomówień w sprawie karnej, został skazany na karę pozbawienia wolności za czyn, którego nie popełnił. Według powoda, pozwani A. P. (1) i V. N. (1) zeznawali nieprawdę w postępowaniu karnym .

Zarządzeniem z dnia 28 listopada 2012 r. Przewodniczący zwrócił pozew w stosunku do pozwanego A. P. (1), w związku z upływem terminu na wykonanie zobowiązania do wskazania aktualnego adresu tego pozwanego.

Pozwana V. N. (1) nie zajęła stanowiska w sprawie.

Wyrokiem zaocznym z dnia 9 grudnia 2013 r. Sąd Okręgowy w Warszawie oddalił powództwo w całości oraz nakazał wypłacić ze Skarbu Państwa - Kasy Sądu Okręgowego w W. na rzecz

adwokat J. J. - Kancelarii Adwokackiej w W., przy ul. (...) kwotę - 3.600 zł + VAT, tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu. Podstawą rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego były następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne:

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie (...) Wydział (...) z dnia 19 kwietnia 2006 r. w sprawie o sygn. XVIII K 128/04, Z. W. został uznany za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu tj. tego, że w nocy 23/24 sierpnia 2000 r. w miejscowości W., działając wspólnie i w porozumieniu z innymi osobami dokonał zabójstwa przy użyciu broni palnej w postaci pistoletu kal. (...) mm (...) I. P. (1), tj. o przestępstwo z art. 148 § 2 pkt 4 k.k. i na podstawie tego przepisu wymierzono mu karę 15 lat pozbawienia wolności oraz o to, że w dniu 18 sierpnia 1999 r. w W., działając w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, puścił w obieg podrobione środki płatnicze w postaci dwóch czeków, tj. o czyn z art. 310 § 2 k.k. w zb. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. w zb. z art. 310 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. i na podstawie art. 310 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. w zw. z art. 12 k.k. wymierzono mu karę 2 lat pozbawienia wolności. Na podstawie art. 85 i oraz 86 § 1 k.k. Sąd wymierzył karę łączną 15 lat pozbawienia wolności.

Wyrokiem z dnia 5 lutego 2007 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie (...) Wydział (...) w sprawie o sygn. akt II AKa 352/06, na skutek apelacji wniesionych przez prokuratora i obrońców oskarżonych od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 19 kwietnia 2006 r., zmienił wyrok w zaskarżonej części w ten sposób, iż uchylił orzeczenie o karze łącznej pozbawienia wolności orzeczonej wobec oskarżonego Z. W. oraz orzeczenie o zaliczeniu na jego poczet okresów rzeczywistego pozbawienia wolności, zaliczając okres rzeczywistego pozbawienia wolności od dnia 26.02.2003 r. do dnia 05.02.2007 na poczet kary pozbawienia wolności orzeczonej za czyn z art. 148 § 2 pkt 4 k.k. Sąd Apelacyjny w Warszawie zmienił również podstawę prawną skazania i wymiaru kary za czyn z art. 148 § 2 pkt 4 k.k., przyjmując przepis art. 148 § 2 pkt 4 k.k. w brzmieniu sprzed dnia 26 września 2005 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k. Sąd Apelacyjny w Warszawie wyrokiem z dnia 5 lutego 2007 r. uchylił ponadto wyrok z dnia 19 kwietnia 2006 r. w stosunku do powoda co do czynu z art. 310 § 2 k.k. w zb. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. w zb. z art. 310 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. i umorzył postępowanie karne w tym zakresie na podstawie art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k.

Postanowieniem z dnia 2 października 2008 r. Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu kasacji wniesionych przez obrońców skazanych, od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 5 lutego 2007 r., zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 19 kwietnia 2006 r., oddalił wszystkie kasacje jako oczywiście bezzasadne. Aktualnie powód Z. W. odbywa karę pozbawienia wolności.

Pozwana V. N. (1) (poprzednio V. C. (1)) składała zeznania w charakterze świadka w postępowaniu przygotowawczym i sądowym sygn. XVIII K 128/04 prowadzonym między innymi przeciwko powodowi.

Powyższy stan faktyczny Sąd pierwszej instancji ustalił w oparciu o akta sprawy karnej sygn. XVIII K 128/04. Sąd nie dał wiary twierdzeniom powoda, iż pozwana zeznawała nieprawdę w postępowaniu karnym, albowiem okoliczność ta nie została w żaden sposób udowodniona.

Sąd pominął dowód z zeznań świadka A. P. (1), z uwagi na niewskazanie przez pełnomocnika powoda zakładu karnego, w którym przebywa świadek, imion rodziców świadka oraz niesprecyzowanie tezy dowodowej dla świadka.

W ocenie Sądu Okręgowego powództwo jako bezzasadne podlegało oddaleniu.

Odwołując się do podstawy prawnej dochodzonego roszczenia, Sąd pierwszej instancji wskazał, iż kodeks cywilny nie zawiera definicji pojęcia "dobra osobiste" i tylko przykładowo wymienia w art. 23 k.c., że należą do nich zdrowie, wolność, cześć, swoboda sumienia, nazwisko, nietykalność mieszkania, twórczość naukowa. Zdaniem tego Sądu życie społeczne dostarcza jednak przykładów świadczących o występowaniu dużej różnorodności tych dóbr i należy do nich zaliczyć także godność, życie rodzinne (tzw. mir domowy), życie prywatne - w tym kult zmarłych, życie intymne oraz całą sferę życia psychicznego. Według art. 23 k.c. wszystkie dobra osobiste pozostają pod ochroną prawa cywilnego (niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach), natomiast środki tej ochrony - choć w sposób niewyczerpujący - przewiduje art. 24 k.c. Są to środki zarówno o charakterze majątkowym, jak i niemajątkowym. W

myśl art. 24 § 1 k.c. ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może on także żądać, żeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia, w szczególności żeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie.

Zdaniem Sądu pierwszej instancji z analizy art. 24 § 1 zdanie pierwsze k.c. wynika, że konieczną przesłanką udzielenia ochrony z tytułu zagrożenia lub naruszenia dóbr osobistych jest bezprawność działania. Nie jest natomiast działaniem bezprawnym działanie, które mieści się w ramach porządku prawnego – jest dozwolone przez obowiązujące przepisy prawa, a ponadto działanie polegające na wykonywaniu prawa podmiotowego bądź na obronie uzasadnionego interesu prywatnego lub publicznego. O tym, czy doszło do naruszenia dobra osobistego nie mogą decydować subiektywne odczucia osoby uważającej się za pokrzywdzoną i żądającej ochrony prawnej, lecz kryteria obiektywne, zwłaszcza zaś to, jaką reakcję wywołuje w społeczeństwie określone zagrożenie lub naruszenie, a także całokształt okoliczności w sprawie, której przedmiotem jest ochrona dóbr osobistych. Również w piśmiennictwie prawniczym zwraca się uwagę na odejście od subiektywistycznego pojmowania naruszenia dobra osobistego na rzecz jego oceny według kryteriów obiektywnych /por. Kodeks cywilny, Komentarz pod redakcją Z. Resicha, tom I, str. 91 oraz S. Dmowski, S. Rudnicki: Komentarz do Kodeksu cywilnego, Część ogólna, wydanie 3 zmienione, str. 83 i str. 85/.

Sąd Okręgowy wskazał, iż powód domagał się zasądzenia od pozwanej V. N. (1) kwoty 100.000 zł z tytułu naruszenia jego dóbr osobistych, bowiem pozwana zeznawała nieprawdę w postępowaniu karnym i na skutek jej zeznań został skazany na karę 15 lat pozbawienia wolności. Zdaniem powoda bezprawne działanie pozwanej doprowadziło do naruszenia jego dóbr osobistych w postaci godności osobistej, czci i zdrowia. W ocenie tego Sądu pierwszej instancji działania powoda w niniejszej sprawie zmierzały w istocie do podważenia skazującego go prawomocnego wyroku karnego. Sąd ten podniósł, iż sąd cywilny jest związany ustaleniami co do popełnienia przestępstwa. Oznacza to, że w postępowaniu cywilnym pozwany nie może bronić się zarzutem, iż nie popełnił przestępstwa, za które wcześniej został skazany prawomocnym wyrokiem wydanym w postępowaniu karnym. Związanie dotyczy, ustalonych w sentencji wyroku, znamion przestępstwa, a także okoliczności jego popełnienia co do czasu, miejsca, poczytalności sprawcy itp.

Zdaniem Sądu Okręgowego przedstawiane przez powoda działania pozwanej V. N. (1), stanowiące w jego ocenie, naruszenie dóbr osobistych, w rzeczywistości nie były bezprawne i wbrew stanowisku powoda nie naruszały w żaden sposób jego prawnie chronionych dóbr. Z akt sprawy o sygn. XVIII K 128/04 wynika, iż pozwana kilka razy składała zeznania w charakterze świadka w postępowaniu przygotowawczym i sądowym prowadzonym między innymi przeciwko powodowi. Z treści uzasadnienia wyroku z dnia 19 kwietnia 2006 r. sygn. akt XVIII K 128/04 wynika, iż jedynie zeznania złożone tu postępowaniu przygotowawczym z uwagi na specyfikację osoby W. C. stanowią wartość dowodową bowiem będąc przesłuchana wówczas pamiętała wszystko najlepiej. Jednocześnie w uzasadnieniu wyroku wskazano, iż W. C. w miarę składania kolejnych zeznań coraz mniej pamięta, myli się w podawaniu faktów. Niewątpliwie także naczelnym wpływ na treść jej zeznań mają mechanizmy obronne, z uwagi na ich stosowanie pamięta coraz mniej szczegółów.

Sąd pierwszej instancji wskazał, iż zgodnie z art. 177 § 1 k.p.k. każda osoba wezwana w charakterze świadka ma obowiązek stawić się i złożyć zeznania. Świadek ponadto ma obowiązek mówienia prawdy, co wynika z art. 233 § 1 k.k. oraz z art. 190 k.p.k. Zgodnie z art. 233 § 1 k.k., dopuszcza się fałszywych zeznań ten, kto składając zeznania mające służyć za dowód w postępowaniu sądowym lub w innym postępowaniu prowadzonym na podstawie ustawy, zeznaje nieprawdę lub zataja prawdę. Zabronione zachowanie może więc mieć formę działania polegającego na świadomym składaniu zeznań nieprawdziwych albo zaniechania, które polega na powstrzymaniu się od podania znanych zeznającemu okoliczności stwierdzających prawdę. Treści zawarte w fałszywych zeznaniach muszą być obiektywnie niezgodne z prawdą, jak również subiektywnie nieprawdziwe. Jest to więc przestępstwo, które można popełnić jedynie umyślnie – w formie zamiaru bezpośredniego lub ewentualnego, tzn. że sprawca musi chcieć zeznać nieprawdę lub zataić prawdę albo przewidywać taką możliwość i z tym się godzić. Pozwana V. N. (1) zeznawała w sprawie karnej na wezwanie Sądu jako świadek, od składania zeznań nie mogła się uchylić i zobowiązana była zeznawać zgodnie z prawdą. Sąd pierwszej instancji podkreślił, iż orzekając w sprawie XVIII K 128/04 Sąd Okręgowy w Warszawie (...) Wydział (...) nie uznał jej zeznań za nieprawdziwe. Niewątpliwie postępowanie karne prowadzone

przeciwko Z. W. zakończyło się orzeczeniem niekorzystnym dla powoda, gdyż został on prawomocnie skazany na karę pozbawienia wolności za zbrodnię zabójstwa. Jednakże – w ocenie Sądu meriti - nie stanowi naruszenia dóbr osobistych sam fakt, że zeznania pozwanej były niekorzystne dla powoda, albowiem prowadzenie postępowań dowodowych byłoby niemożliwe, gdyby świadkowie musieli zeznawać wyłącznie na korzyść stron.

Mając na uwadze powyższe – wobec braku naruszenia dóbr osobistych powoda – Sąd Okręgowy oddalił jego roszczenie o ochronę przewidzianą w art. 24 k.c. jako bezzasadne, o czym orzekł w punkcie 1 wyroku. Na podstawie § 6 pkt 6 w zw. z § 19 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. 2002., Nr 163, poz. 1348) Sąd przyznał na rzecz adwokat J. J. - Kancelarii Adwokackiej w W. przy ul. (...) kwotę 3.600 zł + VAT - tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu (pkt 2 wyroku).

Powyższy wyrok Sądu Okręgowego w części, tj. co do punktu I oddalającego w całości powództwo o zasądzenie na rzecz powoda kwoty 100.000 zł tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych i doznaną krzywdę moralną, zaskarżył apelacją powód Z. W., zarzucając:

1) naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 23 k.c. poprzez jego błędną wykładnię a w konsekwencji uznanie, iż katalog dóbr osobistych wymienionych w tym przepisie jest zamknięty i wyczerpuje się w określeniach w nim wskazanych;

2) naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 217 § 2 k.p.c., poprzez oddalenie wniosku pełnomocnika powoda o wyznaczenie nowego terminu ewentualnie dokonanie prolongaty uprzednio wyznaczonego, na wskazanie adresu zamieszkania pozwanej V. N. (1), adresu zakładu karnego w którym przebywa świadek A. P. (2) jak również imion jego rodziców, pod rygorem pominięcia przedmiotowych wniosków dowodowych, w konsekwencji czego pozwana oraz świadek nie złożyli zeznań w sprawie a podstawę wydanego przez Sąd wyroku stanowił głównie materiał dowodowy zgromadzony w postępowaniu karnym zakończonym prawomocnym orzeczeniem wydanym w dniu 5 lutego 2007 r. przez Sąd Apelacyjny w Warszawie, sygn. akt: II AKa 352/06, uznającym powoda za winnego zarzucanego mu przestępstwa z art. 148 § 2 pkt 4 k.k., które toczyło się przed Sądem Okręgowym w Warszawie pod sygn. akt: XVIII K 128/04, mające istotny wpływ na treść wyroku.

3) naruszenie przepisów postępowania w postaci art. 233 k.p.c. , poprzez dokonanie oceny dowodów w sposób sprzeczny z zasadami doświadczenia życiowego, polegającego na podjęciu ustaleń stanowiących treść wydanego wyroku głównie na podstawie zeznań pozwanej V. N. (1) oraz świadka A. P. (2), złożonych w trakcie toczącego się postępowania karnego zakończonym prawomocnym orzeczeniem wydanym w dniu 5 lutego 2007 r. przez Sąd Apelacyjny w Warszawie, sygn. akt: II AKa 352/06, podczas gdy na ustalenia będące podstawą orzekania w sprawach cywilnych o naruszenie dóbr osobistych składają się również fakty, które nie mogą ze swej istoty stanowić przedmiotu postępowania dowodowego przeprowadzanego w postępowaniu karnym, co miało istotny wpływ na treść wydanego wyroku.

Wskazując na powyższe zarzuty powód wnosił o:

1) powołanie uzupełniającego dowodu z zeznań stron:

- powoda Z. W. na okoliczność: przebiegu zdarzenia objętego postępowaniem karnym, zakończonym prawomocnym orzeczeniem wydanym w dniu 5 lutego 2007 r. przez Sąd Apelacyjny w Warszawie, sygn. akt: II AKa 352/06, oraz

- pozwanej V. N. (1) na okoliczność przebiegu zdarzenia objętego postępowaniem karnym, zakończonym prawomocnym orzeczeniem wydanym w dniu 5 lutego 2007 r. przez Sąd Apelacyjny w Warszawie, sygn. akt: II AKa 352/06, którego przeprowadzenie w postępowaniu przed Sądem I instancji nie było możliwe z uwagi na brak możliwości ustalenia miejsca pobytu pozwanej;

2) powołanie uzupełniającego dowodu z zeznań świadka A. P. (2) na okoliczność przebiegu zdarzenia objętego postępowaniem karnym, zakończonym prawomocnym orzeczeniem wydanym w dniu 5 lutego 2007 r. przez Sąd Apelacyjny w Warszawie, sygn. akt: II AKa 352/06, którego przeprowadzenie w postępowaniu przed Sądem I instancji nie było możliwe z uwagi na brak możliwości ustalenia miejsca pobytu świadka.

Apelujący wnosił o uchylenie zaskarżonego wyroku w zaskarżonej części oraz przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd pierwszej instancji oraz o zasądzenie na rzecz pełnomocnika powoda kosztów postępowania przed sądem I i II instancji, tytułem nieopłaconej w całości ani w części udzielonej z urzędu pomocy prawnej, według norm prawem przepisanych.

Pozwana V. N. (1) nie zajęła stanowiska w przedmiocie apelacji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie, bowiem ustalenia fatyczne zostały dokonane przez Sąd pierwszej instancji prawidłowo, na podstawie trafnej oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, zaś ocena prawna tych ustaleń w przeważającej części jest poprawna. Sąd Apelacyjny podziela w pełni powyżej przedstawione ustalenia faktyczne i przyjmuje je za własne, natomiast ocenę prawną z poniższymi zastrzeżeniami.

Przede wszystkim wskazać należy, iż bezzasadne jest powoływanie się przez powoda na naruszenie art. 23 k.c. Powód podnosił, iż Sąd pierwszej instancji, dokonując wykładni tego przepisu nie dostrzegł, iż katalog dóbr osobistych w nim wskazanych poprzedzony jest określeniem „w szczególności” co powoduje, iż jest on otwarty i może być definiowany poprzez wskazanie przypadków naruszenia innych dóbr osobistych nie wymienionych w tym przepisie. Zdaniem powoda przedstawiona przez ustawodawcę koncepcja otwiera drogę do kierowania roszczeń pod adresem pozwanej również w przypadku naruszenia dóbr osobistych nie wskazanych wprost w przepisie. W ocenie apelującego powyższa konstrukcja czyni zatem zasadnym roszczenie powoda nie tylko co do naruszenia dóbr osobistych wskazanych w przepisie, na których naruszenie powoływał się powód takich jak: zdrowie, cześć, godność ale również tych które w tym katalogu nie są wprost wymienione, a których naruszenie miało w stosunku do powoda miejsce.

Wbrew twierdzeniom powoda, Sąd pierwszej instancji w swoim uzasadnieniu wyraźnie podkreślił, iż „Kodeks cywilny nie zawiera definicji pojęcia „dobra osobiste” i tylko przykładowo („w szczególności”) wymienia w art. 23k.c., że należą do nich zdrowie, wolność, cześć, swoboda sumienia, nazwisko, nietykalność mieszkania, twórczość naukowa. Życie społeczne dostarcza jednak przykładów świadczących o występowaniu dużej różnorodności tych dóbr. Do dóbr osobistych należy bowiem zaliczyć także godność, życie rodzinne (tzw. mir domowy), życie prywatne - w tym kult zmarłych, życie intymne oraz całą sferę życia psychicznego.” Zdaniem Sądu pierwszej instancji wszystkie dobra osobiste podlegają ochronie przewidzianej w kodeksie cywilnym, a także w przepisach szczególnych. Nie można zatem zgodzić się z powodem, że Sąd pierwszej instancji nie dostrzegł, iż przepis art. 23 k.c. nie zawiera katalogu zamkniętego dóbr osobistych. Na marginesie tylko należy zauważyć, iż Sąd Okręgowy nieprawidłowo uznał, iż godność stanowi odrębne dobro osobiste, bowiem w istocie stanowi ona jeden z aspektów dobra osobistego określanego jako cześć. Powszechnie przyjmuje się bowiem, iż cześć człowieka obejmuje dwa aspekty: dobre imię - cześć zewnętrzną i godność - cześć wewnętrzną (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 28 maja 1971 r., sygn. akt III PZP 33/70, OSNCP 1971, z. 11, poz. 188). W uzasadnieniu wyroku z dnia 25 kwietnia 1989 r. (I CR 143/89, LEX nr 5282, OSP 1990/9/330) Sąd Najwyższy wyjaśnił, iż : „ Godność osobista jest to sfera osobowości, która konkretyzuje się w poczuciu własnej wartości człowieka i oczekiwaniu szacunku ze strony innych ludzi. Poczucie to, które jest istotnym elementem psychiki człowieka, kształtowane jest przez szereg różnych okoliczności zewnętrznych. Nie jest niezmienne. Jako wytwór rozwoju natury ludzkiej jest uwarunkowane historycznie i kulturowo. Jego "postacie" czy "rozmiar" w istotny sposób zależą przy tym od innych cech psychiki człowieka i od całokształtu jego osobowości. Dlatego mogą być różne miary poczucia własnej "wartości" człowieka i naruszenia jego godności.

Przy ocenie, czy naruszone zostało dobro osobiste człowieka decydują - jak powszechnie przyjmuje judykatura i doktryna - kryteria obiektywne, a nie subiektywne odczucie osoby żądającej ochrony prawnej. Miernika pozwalającego na ustalenie, czy naruszona została godność takiej osoby należy więc przede wszystkim poszukiwać w tzw. opinii publicznej, która jest wyrazem poglądów powszechnie przyjętych i akceptowanych przez społeczeństwo w danym czasie i miejscu. Wzorców, które powinny stanowić docelowy punkt odniesienia dokonywanej oceny, dostarczają zaś zapatrywania rozsądnie i uczciwie myślących ludzi, a w dalszej kolejności nauki moralne pochodzące od ludzi kompetentnych w tym zakresie i cieszących się niekwestionowanym autorytetem.”

Zgodnie z art. 30 Konstytucji RP „Przyrodzona i niezbywalna godność człowieka stanowi źródło wolności i praw człowieka”. Naruszenie godności polega z reguły na ublżeniu komuś lub obraźliwym zachowaniu wobec niego. Naruszenie zaś dobrego imienia polega na pomówieniu o takie postępowanie lub właściwości, które mogą poniżyć tę osobę w opinii publicznej lub narazić na utratę zaufania potrzebnego dla danego stanowiska, zawodu lub rodzaju działalności. Może tu chodzić zarówno o rozpowszechnianie wiadomości określonej treści, która stanowi zarzut pod adresem jednostki, jak i wyrażanie ujemnej oceny jej działalności. Precyzyjne określenie kryteriów, według których należy oceniać, czy doszło do naruszenia dóbr osobistych może nasuwać trudności.

Powód w piśmie procesowym z dnia 15.02.2012 r. (k. 30) wskazał, iż pozwana V. N. naruszyła jego zdrowie, godność, cześć przez fałszywe zeznania. Powyższe dobra zostały wymienione w przepisie art. 23 k.c. (poza godnością – co wyjaśniono wyżej). Sąd pierwszej instancji zatem prawidłowo dokonywał oceny zasadności żądania powoda pod kątem naruszenia wskazanych przez niego dóbr osobistych. Nie można przy tym zgodzić się z twierdzeniem zawartym w uzasadnieniu pierwszego zarzutu apelacyjnego, iż Sąd Okręgowy winien był również ocenić jakie dobra osobiste niewskazane przez powoda zostały naruszone zachowaniem pozwanej. Trzeba bowiem mieć na uwadze, iż w procesie o ochronę dóbr osobistych do kompetencji Sądu nie należy ustalanie faktu, które jeszcze dobro osobiste powoda, objęte dyspozycją art. 23 k.c., zostało lub mogło zostać naruszone – poza wskazanymi przez powoda – ani tym bardziej takie ustalenie nie może być brane przy wyrokowaniu. Powyższe stanowisko jest uzasadnione przede wszystkim tym, że w przypadku powództwa o naruszenie dóbr osobistych znaczącą rolę odgrywa czynnik subiektywnej oceny pokrzywdzonego i osobistej wrażliwości. Bezsprzeczne jest, że określone działania u jednych osób mogą wywoływać poczucie dyskomfortu lub zagrożenia, natomiast przez inne osoby mogą być aprobowane, a dla jeszcze innych być irrelewantne. W związku z powyższym Sąd orzekający nie może mocą swej arbitralnej oceny wskazywać, iż jakieś dobro osobiste powoda zostało w mniemaniu tego Sądu naruszone w przypadkach, gdy strona powodowa ochrony tego dobra się nie domagała. Zgodnie bowiem z art. 321 § 1 k.p.c. Sąd nie może wyrokować co do przedmiotu, który nie był objęty żądaniem, ani zasądzać ponad żądanie, a do tego by doszło, gdyby podzielić stanowisko powoda podniesione w uzasadnieniu pierwszego zarzutu apelacyjnego.

Nieuzasadnione są także – w ocenie Sądu Apelacyjnego – zarzuty naruszenia prawa procesowego, tj. art. 217 § 2 oraz art. 233 k.p.c.

Przepis art. 217 § 1 k.p.c. stanowi, iż strona może aż do zamknięcia rozprawy przytaczać okoliczności faktyczne i dowody na uzasadnienie swoich wniosków lub dla odparcia wniosków i twierdzeń strony przeciwnej. Jednakże zgodnie z § 2 tego artykułu Sąd pomija spóźnione twierdzenia i dowody, chyba że strona uprawdopodobni, że nie zgłosiła ich we właściwym czasie bez swojej winy lub że uwzględnienie spóźnionych twierdzeń i dowodów nie spowoduje zwłoki w rozpoznaniu sprawy albo że występują inne wyjątkowe okoliczności. Powód upatrywał naruszenia powyższego przepisu w tym, że Sąd pierwszej instancji oddalił wniosek jego pełnomocnika o wyznaczenie nowego terminu ewentualnie dokonanie prolongaty uprzednio wyznaczonego, na wskazanie adresu zamieszkania pozwanej V. N. (1) a także adresu zakładu karnego, w którym przebywa świadek „A. P.” jak również imion jego rodziców, pod rygorem pominięcia przedmiotowych wniosków dowodowych, w konsekwencji czego pozwana oraz świadek nie złożyli zeznań w sprawie, zaś podstawę wydanego przez Sąd wyroku stanowił głównie materiał dowodowy zgromadzony w postępowaniu karnym zakończonym prawomocnym wyrokiem skazującym m.in. powoda za popełnienie zarzucanego mu przestępstwa z art. 148 § 2 pkt 4 k.k. Dokonując oceny tego zarzutu zauważyć należy, iż Sąd pierwszej instancji nie pominął wniosków dowodowych powoda jako zgłoszonych zbyt późno, ale z uwagi na to, iż pomimo wyznaczenia

terminu na wskazanie adresów zgłoszonych do przesłuchania osób, pełnomocnik powoda tego braku nie uzupełnił. Biorąc zaś pod uwagę, iż brak wskazania adresu A. P. był przyczyną zwrotu pozwu skierowanego wobec tego pozwanego, a zatem de facto powód od początku postępowania nie poczynił skutecznych wysiłków aby ten adres ustalić – prawidłowo Sąd pierwszej instancji odmówił udzielenia dalszego terminu dla usunięcia tego braku i wnioski te oddalił. Trzeba przy tym zauważyć, iż brak staranności powoda w uzupełnieniu tego braku przejawiał się także poprzez wskazywanie błędnego nazwiska tej osoby „P.” zamiast „P.”, który to błąd został powielony także w samej apelacji. Nie można zatem – w ocenie Sądu Apelacyjnego – zasadnie twierdzić, iż Sąd pierwszej instancji dopuścił się jakiegokolwiek naruszenia przepisu art. 217 § 2 k.p.c.

Zdaniem Sądu drugiej instancji całkowicie chybiony jest także podniesiony w apelacji zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału – a zatem, jak podkreśla się w orzecznictwie, z uwzględnieniem wszystkich dowodów przeprowadzonych w postępowaniu, jak również wszelkich okoliczności towarzyszących przeprowadzaniu poszczególnych dowodów i mających znaczenie dla oceny ich mocy i wiarygodności – por. wyrok SN z dnia 17 listopada 1966 r., II CR 423/66, OSNPG 1967, nr 5–6, poz. 21; uzasadnienie wyroku SN z dnia 24 marca 1999 r., I PKN 632/98, OSNAPiUS 2000, nr 10, poz. 382; uzasadnienie postanowienia SN z dnia 11 lipca 2002 r., IV CKN 1218/00, LEX nr 80266; uzasadnienie postanowienia SN z dnia 18 lipca 2002 r., IV CKN 1256/00, LEX nr 80267).

W literaturze przyjmuje się, że moc dowodowa oznacza siłę przekonania uzyskaną przez sąd wskutek przeprowadzenia określonych środków dowodowych na potwierdzenie prawdziwości lub nieprawdziwości twierdzeń na temat okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy. Innymi słowy – moc dowodowa to przekonanie sądu, jakie uzyskał po przeprowadzeniu dowodu o istnieniu lub nieistnieniu określonego faktu, którego dowód dotyczył (zob. wyrok SA w Gdańsku z dnia 5 maja 2009 r., I ACa 111/09, Przegląd Orzecznictwa Sądu Apelacyjnego w Gdańsku 2009, nr 1, poz. 58, wyrok SA w Poznaniu z dnia 22 grudnia 2005 r., I ACa 540/05, Lex nr 186125). Taka ocena obejmuje wskazanie, które z faktów istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy zaistniały, bądź nie zaistniały.

Wiarygodność decyduje o tym, czy określony środek dowodowy, ze względu na jego indywidualne cechy i obiektywne okoliczności, zasługuje na wiarę (por. Jakubecki Andrzej (red.), Bodio Joanna, Demendecki Tomasz, Marcewicz Olimpia, Telenga Przemysław, Wójcik Mariusz P.: Komentarz aktualizowany do ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz do art. 233 Kodeksu postępowania cywilnego, LEX/el., 2012, nr 135627). Ocena wiarygodności dowodu odnosi się zatem do źródła informacji (środka dowodowego). Dokonując oceny sąd określa, czy środek dowodowy z uwagi na jego cechy indywidualne i okoliczności obiektywne zasługuje na wiarę. Podstawą selekcji dowodów jest zatem ich wiarygodność. Natomiast kryteriami oceny wiarygodności są doświadczenie życiowe, inne źródła wiedzy, poprawność logiczna, prawdopodobieństwo wersji. W orzecznictwie podkreślono, że "Ramy swobodnej oceny dowodów (art. 233 § 1) wyznaczone są wymaganiami prawa procesowego, doświadczenia życiowego oraz regułami logicznego myślenia, według których sąd w sposób bezstronny, racjonalny i wszechstronny rozważa materiał dowodowy jako całość, dokonuje wyboru określonych środków dowodowych i wając ich moc oraz wiarygodność, odnosi je do pozostałego materiału dowodowego" (zob. wyrok SN z dnia 10 czerwca 1999 r., II UKN 685/98, Lex nr 41437, wyrok SA w Szczecinie z dnia 17 września 2008 r., I ACa 1195/06, Lex nr 516569; uzasadnienie postanowienia SN z dnia 15 lutego 2000 r., III CKN 1049/99, LEX nr 51627; uzasadnienie wyroku SN z dnia 16 maja 2000 r., IV CKN 1097/00, LEX nr 52624; uzasadnienie wyroku SN z dnia 29 września 2000 r., V CKN 94/00, LEX nr 52589; uzasadnienie wyroku SN z dnia 15 listopada 2000 r., IV CKN 1383/00, LEX nr 52544; uzasadnienie wyroku SN z dnia 14 marca 2002 r., IV CKN 859/00, LEX nr 53923; uzasadnienie postanowienia SN z dnia 16 maja 2002 r., IV CKN 1050/00, LEX nr 55499; uzasadnienie wyroku SN z dnia 27 września 2002 r., II CKN 817/00, LEX nr 56906; uzasadnienie wyroku SN z dnia 27 września 2002 r., IV CKN 1316/00, LEX nr 80273; J. Klich-Rump, Podstawa faktyczna rozstrzygnięcia sądowego w procesie cywilnym, Warszawa 1977, s. 135).

Dopuszczenie się obrazy art. 233 § 1 k.p.c. przez sąd może polegać albo na przekroczeniu granic swobody oceny wyznaczonej logiką, doświadczeniem, zasadami nauki, albo też na niedokonaniu przez sąd wszechstronnego rozważenia materiału sprawy. W tym drugim przypadku wyciągnięte przez sąd wnioski mogą być logiczne i zgodne

z doświadczeniem życiowym, jednakże sąd czyni je w oparciu o część materiału dowodowego, a pozostałą część tego materiału, która pozwoliłaby na wyciągnięcie innych wniosków, pomija. Swobodna ocena dowodów rozumiana jak wyżej jest prawem sądu orzekającego – stąd kontrola prawidłowości tej oceny dokonywana przez sąd odwoławczy musi być z reguły ostrożna, pamiętać bowiem należy o tym, iż sąd odwoławczy w tym zakresie dokonuje prawidłowości oceny dowodów, których sam nie przeprowadził (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 2012-10-03, I ACa 435/12, LEX nr 1223148).

Skuteczne postawienie zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. wymaga zatem wykazania, że sąd pierwszej instancji uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego, to bowiem jedynie może być przeciwstawione uprawnieniu sądu do dokonywania swobodnej oceny dowodów. Nie jest natomiast wystarczające przekonanie strony o innej niż przyjął sąd wadze (doniosłości) poszczególnych dowodów i ich odmiennej ocenie niż ocena sądu (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 2012-10-12, I ACa 209/12, LEX nr 1223145). Jeżeli bowiem z określonego materiału dowodowego sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena sądu nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów i musi się ostać, choćby w równym stopniu, na podstawie tego materiału dowodowego, dawały się wysnuć wnioski odmienne (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 2012-09-19, I ACa 568/12, LEX nr 1223461). Prawidłowe zarzucenie naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. wymaga więc wskazania konkretnego dowodu przeprowadzonego w sprawie, którego zarzut ten dotyczy i podania, w czym skarżący upatruje wadliwą jego ocenę.

W sprawie niniejszej apelujący naruszenia przepisu art. 233 § 1 k.p.c. upatrywał w tym, iż Sąd dał w pełni wiarę zeznaniom złożonym przez pozwaną oraz świadka w trakcie zakończonego prawomocnym wyrokiem postępowania karnego, czyniąc je podstawą ustalonego w sprawie stanu faktycznego. Powód podnosił, iż przedmiotem zakończonego postępowania karnego była jednak kwestia odpowiedzialności karnej powoda za zarzucany mu w akcie oskarżenia czyn zabroniony i chociaż złożone zeznania stanowią tło, na którym zasadza się roszczenie powoda, nie mogą one jednak stanowić samoistnej podstawy orzekania w kwestii naruszenia dóbr osobistych w postępowaniu cywilnym. Zdaniem powoda pominięte dowody miały natomiast kluczowe znaczenie dla ustalenia stanu faktycznego oraz wyjaśnienia spornych okoliczności sprawy, zaś Sąd pierwszej instancji nie przedstawił w uzasadnieniu przekonujących argumentów, pozwalających na stwierdzenie, iż roszczenie powoda nie zasługuje na uwzględnienie.

W ocenie Sądu Apelacyjnego nie można uznać tak sformułowanego zarzutu za trafny. Przede wszystkim podkreślić należy, iż ustalenia Sądu pierwszej instancji ograniczyły się do tego, iż toczyło się przeciwko powodowi postępowanie karne, zakończone prawomocnym wyrokiem skazującym powoda za udział w zabójstwie i że w tym postępowaniu V. N. (1) (poprzednio C.) składała zeznania w charakterze świadka. Sąd pierwszej instancji uznał, iż powód nie udowodnił, aby pozwana składając te zeznania mówiła nieprawdę oraz odwołał się do oceny tych zeznań dokonanej przez Sąd karny w uzasadnieniu wyroku skazującego powoda za udział w zabójstwie. Sąd meriti, oceniając zasadność żądania powoda skupił się jednak przede wszystkim na braku bezprawności zachowania pozwanej, która miała obowiązek jako świadek składać zeznania zgodnie ze swoją najlepszą wiedzą.

W ocenie Sądu Apelacyjnego stanowisko Sądu pierwszej instancji co do braku udowodnienia przez powoda zasadności jego roszczenia było trafne. Słuszny jest wprawdzie argument powoda, iż inne okoliczności podlegały dowodzeniu w procesie karnym, podczas którego V. N. składała zeznania jako świadek, a inne okoliczności należało udowodnić w niniejszym postępowaniu – z powództwa powoda o ochronę dóbr osobistych – jednakże z powyższego stwierdzenia powód nie wyciągnął poprawnych wniosków. Rzeczą powoda w niniejszym postępowaniu było bowiem – zgodnie z zasadą wynikającą z art. 6 k.c. – udowodnić fakty, na których opierał on swoje roszczenie. Na powodzie spoczywał zatem obowiązek wykazania, iż pozwana dopuściła się naruszenia jego dóbr osobistych, składając zeznania w charakterze świadka w postępowaniu karnym. W pierwszej kolejności powód winien był więc wskazać, które konkretne wypowiedzi świadka podczas składania zeznań miały – jego zdaniem – charakter wypowiedzi naruszających jego dobra osobiste i z jakich przyczyn, a następnie zgłosić wnioski dowodowe, które by wykazały prawdziwość zarzutów powoda. Trzeba bowiem zauważyć, iż składanie przez świadka fałszywych zeznań w procesie karnym (a to właśnie zarzuca powód pozwanej) – pomimo iż jest działaniem bezprawnym – samo w sobie nie musi prowadzić do naruszenia czyichkolwiek dóbr osobistych. Dopiero jeśli zeznania świadka mają charakter wypowiedzi

znieważających, bądź zniesławiających, wówczas można rozważyć, czy doszło do naruszenia dóbr osobistych osoby, której wypowiedzi te dotyczą – przy uwzględnieniu kryteriów obiektywnych, w szczególności jaką reakcją wywołuje w społeczeństwie określone naruszenie, a także całokształt okoliczności w sprawie, której przedmiotem jest ochrona dóbr osobistych. Dotyczy to zarówno wypowiedzi prawdziwych, jak i wypowiedzi nieprawdziwych, przy czym jedynie w odniesieniu do tych ostatnich można postawić zarzut bezprawności działania. Tymczasem powód nie wskazał które konkretnie zeznania V. N. złożone w charakterze świadka w postępowaniu karnym, jego zdaniem naruszały jego dobra osobiste (poprzez jakie sformułowania), a jedynie ogólnie zarzucał pozwanej, iż zeznała nieprawdę, co – jak wykazano wyżej – nie jest równoznaczne z naruszeniem dóbr osobistych powoda, nawet gdyby obiektywnie powód miał rację w kwestii braku prawdziwości zeznań pozwanej w ogólności. W tej sytuacji nie można mówić, aby w sposób dostateczny wskazane zostały przez powoda fakty istotne dla rozstrzygnięcia, a tylko takie fakty mogą być przedmiotem dowodu – zgodnie z normą wynikającą z art. 227 k.p.c. Sąd pierwszej instancji nie mógł więc prowadzić postępowania dowodowego w celu wyjaśnienia okoliczności, które nie zostały określone przez powoda. Te zaś okoliczności, które powód chciał wykazywać poprzez zgłoszenie dowodu z przesłuchania świadka A. P. oraz z przesłuchania pozwanej V. N., nie prowadziły do wykazania naruszenia przez pozwaną dóbr osobistych powoda, ale zmierzały w istocie do podważenia ustaleń dokonanych przez Sąd karny w postępowaniu zakończonym wyrokiem skazującym powoda za udział w zabójstwie. W sposób wyraźny wynika to chociażby z pisma procesowego powoda z dnia 23 lipca 2013 r., w którym powód deklarował nawet gotowość odstąpienia od żądań zgłaszanych w niniejszym procesie w przypadku, gdyby zarówno A. P., jak i V. N. potwierdzili okoliczności wskazywane przez powoda (k. 195 i nast.). Precyzując tezy dowodowe zarówno w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji, jak i w samej apelacji, powód dążył przede wszystkim do ustalenia przebiegu zdarzenia, za które został skazany, w sposób odbiegający od ustaleń poczynionych przez sąd karny. Tymczasem – na co słusznie zwrócił uwagę Sąd pierwszej instancji – w myśl art. 11 k.p.c. sąd cywilny jest związany ustaleniami co do popełnienia przestępstwa. Związanie to dotyczy okoliczności składających się na stan faktyczny przestępstwa, czyli osoby sprawcy, przedmiotu przestępstwa oraz czynu przypisanego oskarżonemu – które znajdują się w sentencji wyroku. Oznacza to, że sąd – rozpoznając sprawę cywilną – musi przyjąć, że skazany popełnił przestępstwo przypisane mu wyrokiem karnym (wyrok SN z dnia 14 kwietnia 1977 r., IV PR 63/77, LEX nr 7928). W postępowaniu cywilnym osoba nie może więc bronić się zarzutem, że nie popełniła przestępstwa, za które wcześniej została skazana prawomocnym wyrokiem wydanym w postępowaniu karnym. Związanie dotyczy zarówno ustalonych w sentencji wyroku znamion przestępstwa, jak też okoliczności jego popełnienia, dotyczących czasu, miejsca, poczytalności sprawcy itp. Oznacza to, iż w istocie Sąd pierwszej instancji nie mógł prowadzić postępowania dowodowego na powyższe okoliczności z uwagi na treść art. 11 k.p.c., ani też Sąd drugiej instancji nie mógł uwzględnić ponowionych w apelacji wniosków dowodowych zmierzających do ustalenia przebiegu zdarzenia stanowiącego przestępstwo, za które powód został skazany. Na marginesie jedynie należy wspomnieć, iż wniosków tych nie można byłoby uwzględnić także z tej przyczyny, iż nawet w apelacji, ani w okresie do wyznaczenia rozprawy apelacyjnej, nie zostały wskazane dane adresowe zgłoszonych do przesłuchania osób, umożliwiające ich wezwanie do stawiennictwa na termin rozprawy. Pozostałe okoliczności wskazywane przez powoda dotyczyły okoliczności odnoszących się do samej pozwanej (to czy pracowała w agencji towarzyskiej, czy była prostytutką, czy była bita przez A. P., czy poroniła ciążę), albo okoliczności trzeciorzędnych (np. jakiej wielkości było mieszkanie, do którego ją zawieziono po dokonaniu zabójstwa), mogących ewentualnie służyć ocenie wiarygodności V. N. jako świadka w procesie karnym, ale całkowicie nieistotnych dla poczynienia ustaleń, czy pozwana dopuściła się naruszenia dóbr osobistych powoda. Powyższe argumenty – w ocenie Sądu Apelacyjnego – przemawiają za uznaniem jako bezzasadny podniesiony w apelacji zarzut naruszenia przez Sąd pierwszej instancji przepisu art. 233 k.p.c.

Pomimo iż w apelacji powód nie podniósł zarzutu naruszenia prawa materialnego, tj. art. 24 § 1 k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie, dla porządku należało również rozważyć, czy Sąd Okręgowy prawidłowo zastosował normę prawną wynikającą z tego przepisu.

Sąd pierwszej instancji przyjął, iż w sprawie niniejszej w ogóle do naruszenia dóbr osobistych powoda nie doszło. Takie stanowisko może budzić pewne wątpliwości. Trzeba bowiem zauważyć, iż powód – wprawdzie bardzo ogólnie kwestionując walor dowodowy zeznań V. N. jako świadka w procesie karnym i nie wskazując konkretnych wypowiedzi pozwanej, które miałyby naruszać dobra osobiste powoda – próbował podważyć tę część zeznań pozwanej, z której

wynikało, iż powód uczestniczył w zdarzeniu stanowiącym zabójstwo I. P.. Pomówienie jakiegokolwiek osoby o współudział w przestępstwie należy w kategoriach obiektywnych zakwalifikować jako naruszenie jej czci zewnętrznej, tj. dobrego imienia.

Odrębną kwestią jest natomiast, czy zachowanie pozwanej w tym zakresie było bezprawne, czy też pozwana działa w granicach obowiązującego prawa. Trzeba mieć bowiem na uwadze, iż przewidziana w art. 24 k.c. ochrona dóbr osobistych przysługuje jedynie przed ich bezprawnym zagrożeniem lub naruszeniem. Bezprawnym jest zachowanie sprzeczne z prawem lub zasadami współżycia społecznego, ocena zaś braku bezprawności dokonywana jest według kryteriów obiektywnych. Każdorazowo należy zatem badać, czy zarzucane pozwanemu zachowanie godzi w dobra osobiste wskazane przez powoda i czy zachowanie to jest bezprawne, czy też zaistniały w realiach danej sprawy okoliczności usuwające ewentualną bezprawność zachowania sprawcy naruszenia. Za typowe przypadki braku bezprawności, wyłączające odpowiedzialność na podstawie tego przepisu uważa się:

- a) działanie w ramach obowiązującego porządku prawnego, włączając w to zasady współżycia społecznego,
- b) wykonywanie prawa podmiotowego, w warunkach niewskazujących na jego nadużycie (zob. art. 5),
- c) zgoda pokrzywdzonego - zastrzeżeniem uchylenia jej skuteczności w niektórych przypadkach,
- d) działanie w ochronie uzasadnionego interesu,
- e) inne ujęcie zagadnienia w przepisach szczególnych (tak: K. Piasecki, Kodeks cywilny. Komentarz. Księga pierwsza. Część ogólna. Komentarz do art. 24, Zakamycze 2003).

W orzecznictwie w przeważającej mierze wyrażany jest pogląd, iż składanie zeznań przez świadka w postępowaniach sądowych i przygotowawczych jest działaniem w ramach porządku prawnego, nawet jeżeli podawane fakty obiektywnie nie są prawdziwe lub co do prawdziwości których świadek nie jest w stanie przedstawić dowodów, jeżeli w postępowaniu o ochronę dóbr osobistych wykaże on że pozostawał wówczas w uzasadnionym obiektywnymi okolicznościami przekonaniu, że podawane fakty są zgodne z prawdą. Świadek nie mając pewności co do wiarygodności treści przekazanej mu plotki lub pogłoski nie powinien ich rozpowszechniać, nawet składając zeznania, a jeśli to czyni powinien zachować powściągliwość i podać, że źródło wiedzy nie jest w dostatecznym stopniu wiarygodne (por. wyroki Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 2.12.2010 r., VI ACa 464/10, Apel.-W-wa 2011/3/27 oraz z dnia 28.05.2013 r., I ACa 1529/12, LEX nr 1331141, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28.10.1971, I CR 425/71, LEX nr 7007). W wyroku Sądu Najwyższego z dnia 13.04.2000 r. (III CKN 777/98, LEX nr 51361) podkreślono jednak, iż „Działanie w ramach obowiązującego porządku prawnego, by wyłączyć bezprawność, musi być dokonane w granicach określonych tym porządkiem prawnym, to jest pozostawać w zgodzie z obowiązującymi przepisami, powinno być rzeczowe, obiektywne, podjęte z należytą ostrożnością i przez osobę uprawnioną. Nie może też wykraczać poza niezbędną dla określonych prawem celów potrzebę w zakresie wyrażanych ocen. Zeznanie w charakterze świadka strony w procesie karnym cywilnym, jak również złożenie doniesienia do organów ścigania uznać należy za działanie w ramach obowiązującego porządku prawnego.”

W sprawie niniejszej należy uznać, że Sąd pierwszej instancji dokonał prawidłowej oceny, iż zachowanie pozwanej nie było bezprawne. Skoro bowiem Sąd karny, oceniając materiał dowodowy zgromadzony w postępowaniu karnym, dał wiarę zeznaniom V. C. (obecnie N.) i m.in. na podstawie tych zeznań czynił ustalenia faktyczne stanowiące podstawę wydanego wyroku skazującego powoda za współudział w zabójstwie, to Sąd cywilny jest tym ustaleniem związany. Przyjęcie zaś, iż pozwana składając zeznania jako świadek w procesie karnym mówiła prawdę, nakazuje ocenę jej zachowania jako działania w granicach prawa. Dopiero bowiem złożenie zeznań subiektywnie nieprawdziwych wyłącza ochronę prawną, z jakiej korzysta świadek i czyni je działaniem bezprawnym w rozumieniu prawa cywilnego (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 14.03.2014 r., I ACa 1060/13, LEX nr 1454465). Skoro zaś pozwana złożyła zeznania zarówno subiektywnie, jak i obiektywnie prawdziwe – korzysta ona z ochrony prawnej

przewidzianej dla świadka, a w konsekwencji uchylona jest jej ewentualna odpowiedzialność na podstawie art. 24 § 1 k.c.

Mając na uwadze powyższe – uznając iż zarzuty apelacyjne okazały się chybione – Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację powoda jako bezzasadną. O kosztach Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie § 19 i § 20 w zw. z § 2 ust. 3 oraz w zw. z § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U.2013.461 j.t. ze zm.).